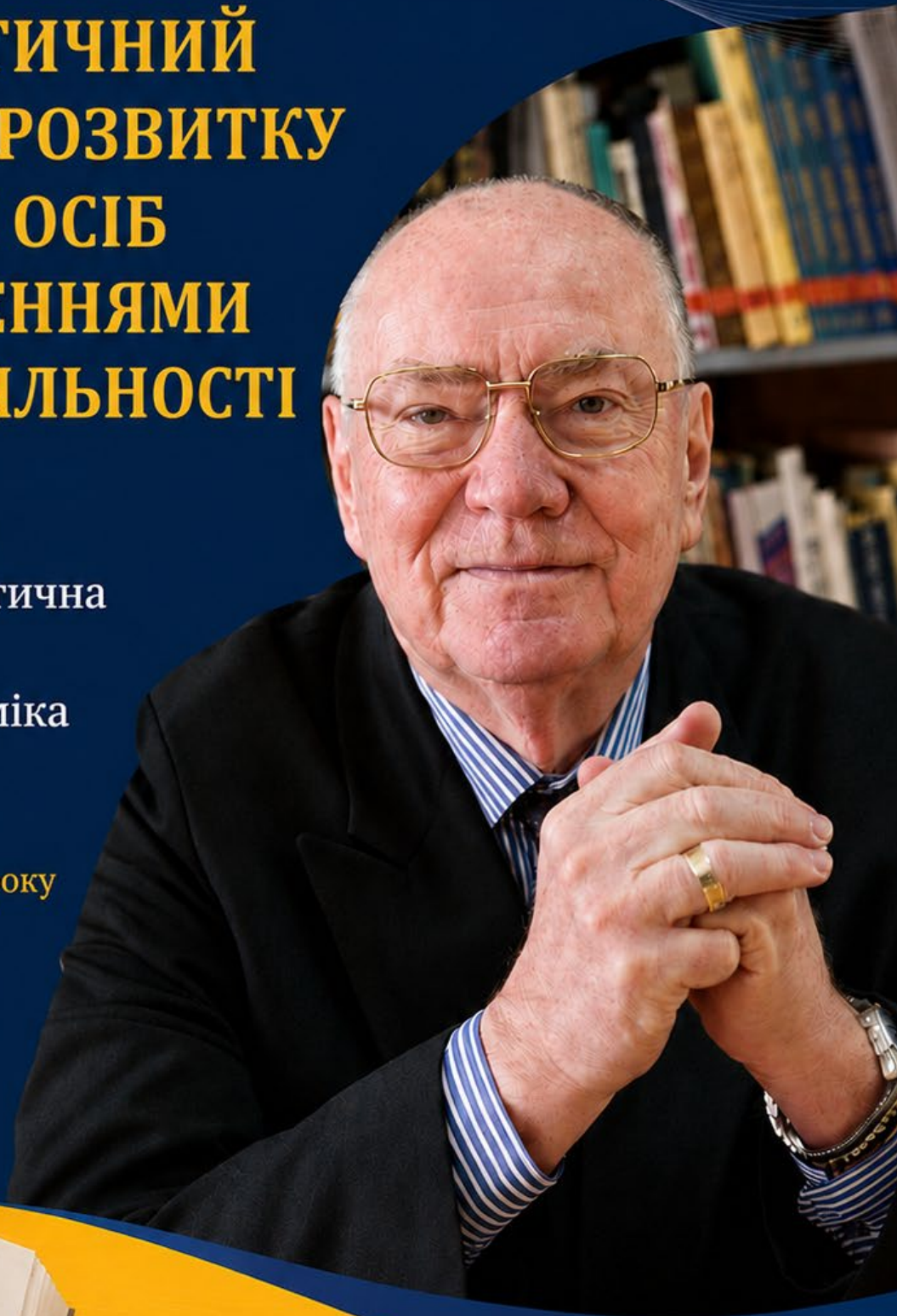
СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД У РОЗВИТКУ ТА ОСВІТІ ОСІБ З ОБМЕЖЕННЯМИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

І Міжнародна науково-практична конференція пам'яті академіка В.М. Синьова

13-14 березня 2026 року

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

УДК 378.091.3-056.2/.3:007.2]:005.745

Збірник матеріалів конференції рекомендовано до видання рішенням Вченої Ради факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова (Протокол № 6 від 28 квітня 2026 року)

Рецензенти:
О.В. Чеботарьова **–** доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку Інституту спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України
Л. М. Руденко **–** доктор психологічних наук професор, завідувач кафедри спеціальної психології факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

За редакцією:
І.С. Маркусь – кандидата педагогічних наук, доцента, декана факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, президента громадської організації «Українська асоціація корекційних педагогів».
І.О. Сасіної – кандидата психологічних наук, доцента, завідувача кафедри освітньої реабілітації осіб з порушеннями зору факультету спеціальної освіти та соціальної політики Українського державного університету імені Михайла Драгоманова.

ISBN 978-966-931-359-1

Синергетичний підхід у розвитку та освіті осіб з обмеженнями життєдіяльності: збірник матеріалів **І Міжнародної науково-практичної конференції пам'яті академіка В.М. Синьова (13-14 березня 2026 року)** / за редакцією І.С. Маркусь, І.О. Сасіної. Київ: Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026. 358 с. Електронне видання

УДК 378.091.3-056.2/.3:007.2]:005.745

Повну відповідальність за зміст, підбір, точність наведених матеріалів, цитат, статистичних даних, відповідної галузевої термінології, власних імен, джерел інформації, орфографію, плагіат та іншу інформацію, яка використана у публікаціях, несуть автори опублікованих праць

ISBN 978-966-931-359-1

© Факультет спеціальної освіти та соціальної політики, 2026
© Український державний університет імені Михайла Драгоманова, 2026

активізацію лексики, формування лексико-граматичних узагальнень і розвиток комунікативної компетентності. Системна реалізація таких програм забезпечує підвищення рівня мовленнєвого розвитку та успішну адаптацію дітей до освітнього середовища.

Список використаних джерел

1. Жукова Н. С., Мастюкова Є. М., Філічева Т. Б. Логопедія. Подолання загального недорозвитку мовлення у дошкільників**.** Київ : Освіта, 1998. 320 с.

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19 (дата звернення: 02.03.2026).

3. Колупаєва А. А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. Київ : Самміт-Книга, 2009. 272 с.

4. Миронова С. П. Логопедія : підручник. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка, 2015. 320 с.

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти» від 15.09.2021 № 957. URL: https://zakon.rada.gov.ua (дата звернення: 02.03.2026).

6. Тарасун В. В. Психолого-педагогічні основи розвитку і соціалізації дітей з особливими потребами : монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 376 с.

7. Шеремет М. К. Сучасні підходи до корекції мовленнєвих порушень у дітей : монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. 304 с.

Д. В. Кудлай
здобувач вищої освіти,
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова (місто Київ).
Т. П. Артімонова,
доцент кафедри логопедії та логопсихології
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова (місто Київ)

ОСОБЛИВОСТІ ЛОГОПЕДИЧНОЇ РОБОТИ З ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАЇКАННЯМ

Заїкання у дітей дошкільного віку є порушенням темпо-ритмічної сторони мовлення, що проявляється у вигляді повторів, затримок або розтягувань окремих звуків, складів чи слів. Це явище може виникати на фоні різних факторів, включаючи психологічні, нейрологічні та соціальні аспекти.

У статті «Проблема корекції заїкання у дітей дошкільного віку» Сильченко В. В. зазначає: «Проблема заїкання залишається ще остаточно не вивченою через широкий спектр причин його виникнення, різноманітність клінічних проявів, варіантів перебігу, патологічних реакцій логопата на свою ваду» [3, с. 90].

Таким чином, заїкання є багатофакторним явищем, що потребує комплексного підходу до корекції. Це підкреслює складність і багатогранність заїкання як явища. Дійсно, заїкання є не лише мовленнєвим порушенням, але й

може бути спричинене різноманітними факторами, включаючи психологічні та нейрологічні аспекти, що робить його корекцію складним і багатофакторним процесом.

Одним із ключових аспектів корекції є створення сприятливого психоемоційного середовища для дитини. Літовченко О. зазначає: «говорячи про необхідність сприятливого оточення для заїкуватих дітей, мається на увазі, насамперед, створення для них такого зовнішнього середовища, такого способу життя, які сприяли б можливо більш швидкій нормалізації функцій організму, зокрема, вищої нервової діяльності. Для дитини, що заїкається, необхідно створити спокійний і, водночас, бадьорий, життєрадісний настрій, відвернути її увагу від тривожних думок про свій дефект, підтримувати віру в свої сили і бажання працювати над собою» [2, с. 28].

Погоджуючись із наведеною думкою, слід підкреслити, що позитивне та підтримувальне середовище сприяє зниженню мовленнєвої напруги, підвищує впевненість дитини та забезпечує більш ефективне формування мовленнєвих навичок у процесі корекційної роботи.

Як зазначає Кривцова: «Важливою частиною логопедичних занять є підтримка дитини у позитивному психологічному ставленні до власного мовлення, сприяючи її вірі у власні сили та можливості подолання заїкання» [2, с. 119–127].

Ефективність логопедичної роботи значною мірою залежить від урахування індивідуальних особливостей дитини та правильної організації занять. З цього приводу Літовченко О. додає: «Залежно від рівня вільного мовлення та особливостей прояву заїкання у кожному конкретному випадку завдання та форми мовленнєвих вправ розрізняються для кожної дитини в умовах логопедичної роботи з групами дітей. Обов'язковою умовою логопедичних занять є їх зв'язок з усіма розділами «Програми» виховання і навчання в дитячому садку і, насамперед, з грою як основним видом діяльності дитини-дошкільника. Логопедичні заняття будуються з опорою на активну свідомість і участь дітей у процесі роботи над своєю промовою і поведінкою. На заняттях широко використовуються наочні посібники та технічні засоби навчання (зокрема – магнітофон). Батьки дитини поставлені в умови обов'язкових і активних помічників логопеда при проведенні занять» [1, с. 37].

У цьому контексті особливої ваги набуває ігрова діяльність як провідний засіб формування мовлення у дітей дошкільного віку. Саме в грі дитина природно засвоює соціальний досвід, удосконалює мовлення та розвиває самостійність.

Літовченко О. наголошує: «У сучасних методиках логопедичних занять з заїкуватими дітьми в останні роки все більше звертається увага на можливість використання різних ігор з корекційними цілями. Ігор, відомих в практиці дошкільного виховання, модифікованих або навіть придуманих логопедами [1, с. 37].

Скляр С. підтримує цю думку: «логопедична робота з дітьми із заїканням повинна включати адаптовані для дошкільного віку методики, спрямовані на

розвиток мовлення в умовах гри, що дозволяє знизити емоційну напругу та створити безпечне середовище для дитини» [4, с. 219].

Такі ігрові підходи важливі, оскільки гра мотивує дитину до активної участі, знижує страх та тривогу, пов'язані з мовленнєвими труднощами, і дозволяє поступово формувати правильні мовні навички в природному, комфортному для дитини середовищі. Завдяки цьому процес корекції стає більш ефективним і дитина отримує позитивний досвід спілкування.

Окрім цього, Літовченко О. додає: «у просвітницької діяльності логопеда велика увага повинна приділятися роботі з батьками. У сім'ї з факторами ризику заїкання повинні бути створені умови для нормального соматичного і нервово-психічного розвитку дитини. Сюди відносяться: дотримання режимних моментів, відповідних віку дитини, правильне харчування, уникнення соматичних і психічних перевантажень, створення сприятливого емоційного клімату в сім'ї, узгоджені одноманітні виховні впливи» [1, с. 179].

Це підкреслює важливість співпраці між логопедом і сім’єю для досягнення стабільних результатів у корекції заїкання.

Отже, логопедична робота з дітьми дошкільного віку із заїканням повинна бути комплексною: поєднувати мовні вправи та психоемоційну підтримку, включати адаптовані ігрові методики, активну участь батьків та використання сучасних технологій. Такий підхід дозволяє ефективно коригувати заїкання та створює безпечне, стимулююче середовище для розвитку мовлення дитини.

Список використаних джерел

1. Літовченко О. В. Заїкання у дітей: профілактика і корекція: навчальний посібник. Одеса: Видавництво ТОВ Лерадрук, 2021. с.179.

2. Кривцова О. Проблема заїкання дітей і підлітків у психолого-педагогічній літературі. Актуальні питання корекційної освіти. Педагогічні науки. 2012. С. 119–127.

3. Сильченко, В. В. Проблема корекції заїкання у дітей дошкільного віку / В. В. Сильченко // Логопедія : наук.-метод. журнал. – Київ, 2015. – № 7. – С. 85-90.

4. Скляр С. Особливості корекції заїкання в дітей дошкільного віку. Актуальні проблеми психолого-педагогічної науки, 1(19), 219-225. 2018. Посилання: aphn-journal.in.ua

Т. Р. Кудярська
доктор філософії, доцент,
Карпатський національний університет
імені Василя Стефаника (місто Івано-Франківськ)

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІСЕНСОРНОГО ПІДХОДУ В КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІЙ РОБОТІ З ДІТЬМИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНІМИ ПОТРЕБАМИ

Сучасна система освіти України орієнтована на створення умов для навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Одним із важливих напрямів удосконалення корекційно-розвиткової роботи є